

Urbanizacija

Karliichuk Anastasiya

Urbanizacja – proces koncentracji ludności w punktach przestrzeni geograficznej, głównie na obszarach miejskich, określający także wzrost liczby ludności miejskiej i jej udziału w liczbie ludności danego obszaru, dzięki czynnikom społeczno-kulturowym, demograficznym i ekonomicznym. Urbanizacja oznacza także przestrzenny rozwój miast oraz zmianę stylu życia na miejski.

Płaszczyzny urbanizacji

Urbanizacja odbywa się na kilku płaszczyznach:

- **demograficznej** – ukazuje zmiany liczby ludności miejskiej oraz ilościowy rozwój miast
- **ekonomicznej** – pokazuje zmiany źródeł utrzymania ludności rolniczej i proces powstawania zawodów nierolniczych na obszarach wiejskich
- **społecznej** – upowszechnianie się miejskiego stylu życia,
- **przestrzenno-architektoniczna** – wzrost obszarów miejskich i tworzenie nowych miast oraz nabywanie cech miejskich przez inne jednostki osiedleńcze, a także zmiany form przestrzennych, techniczna.

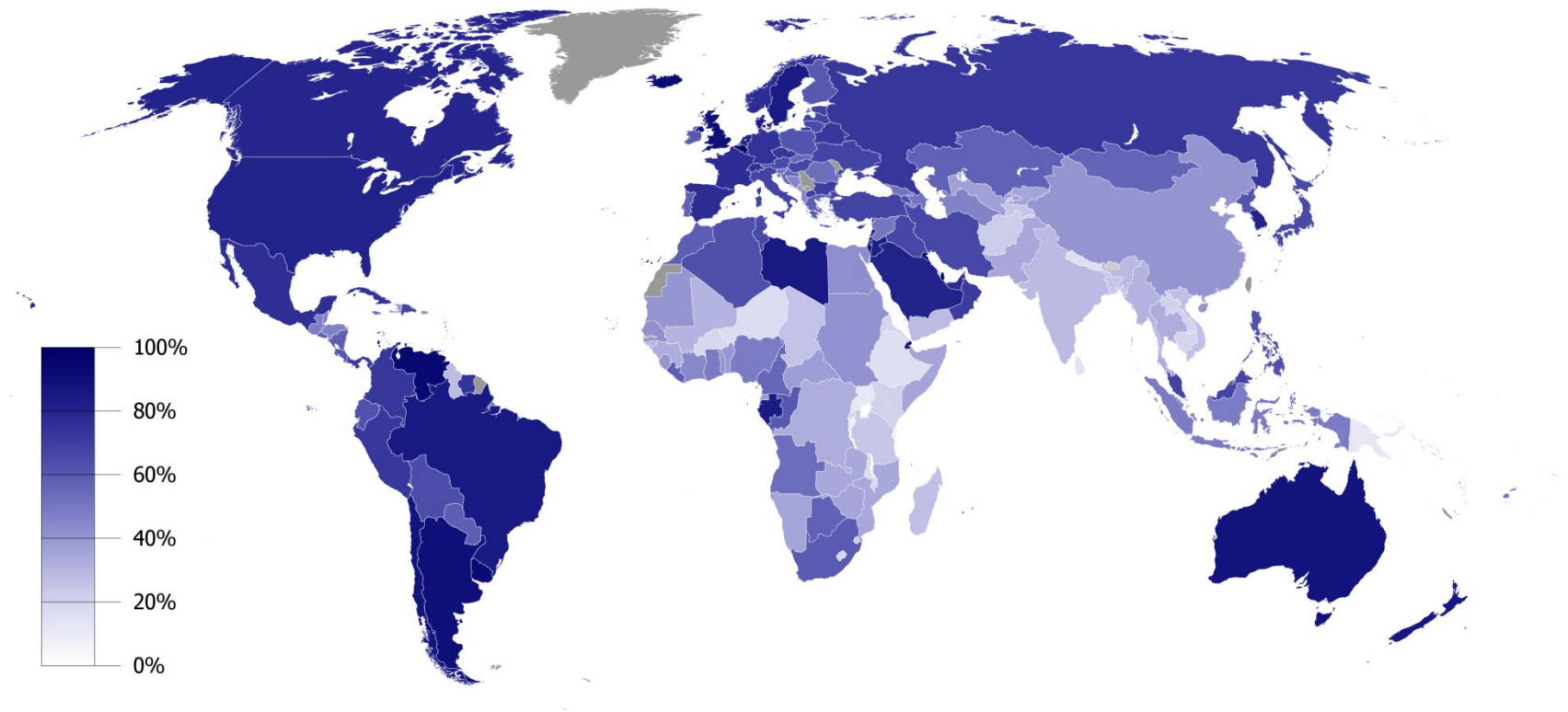
Ze względu na współczynnik urbanizacji państwa można podzielić na trzy grupy:

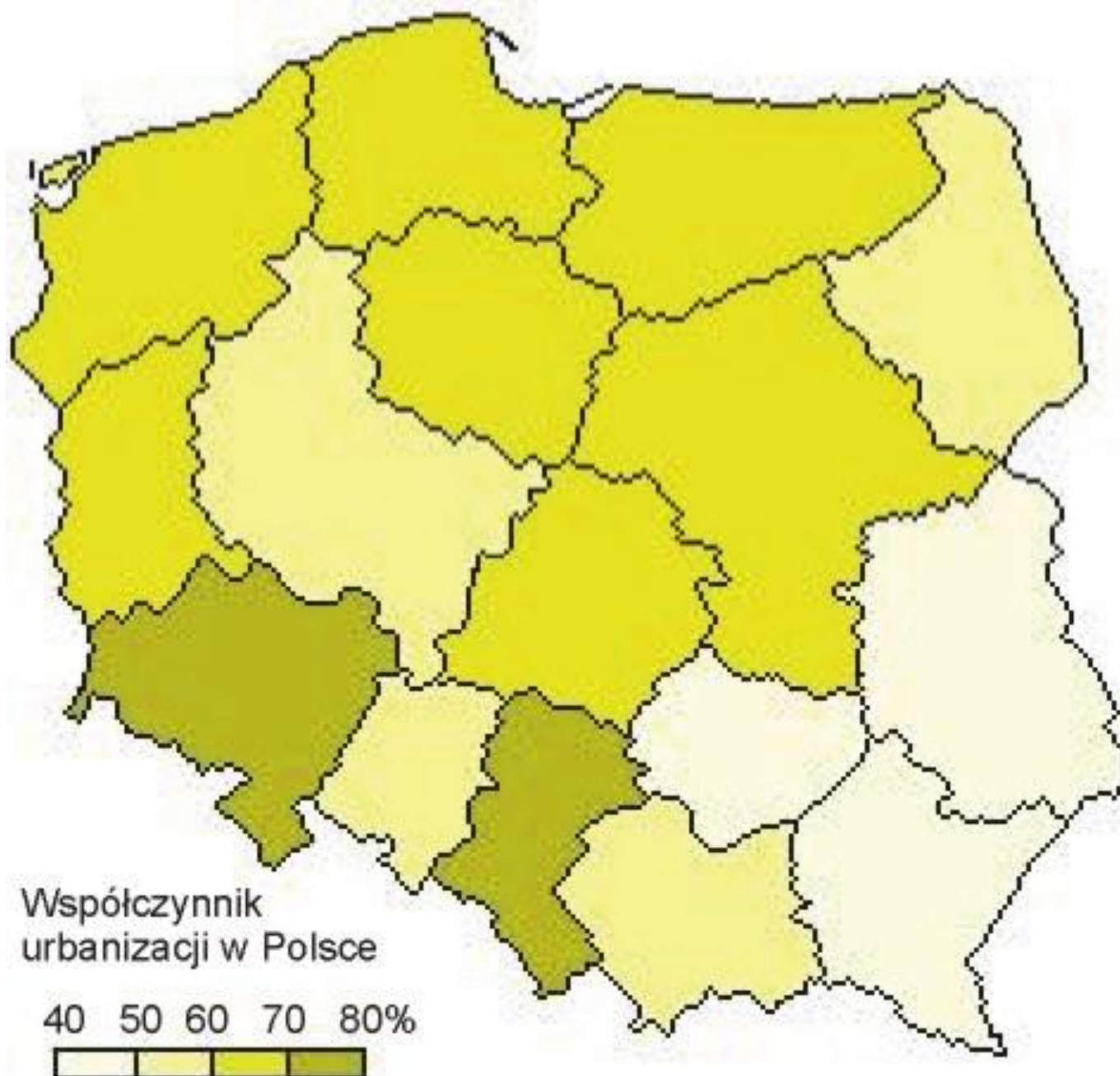
- o niskim wskaźniku urbanizacji - do 40%
- średnim (40-60%)
- wysokim, powyżej 60%

Na początku XXI wieku najbardziej zurbanizowane obszary świata to:

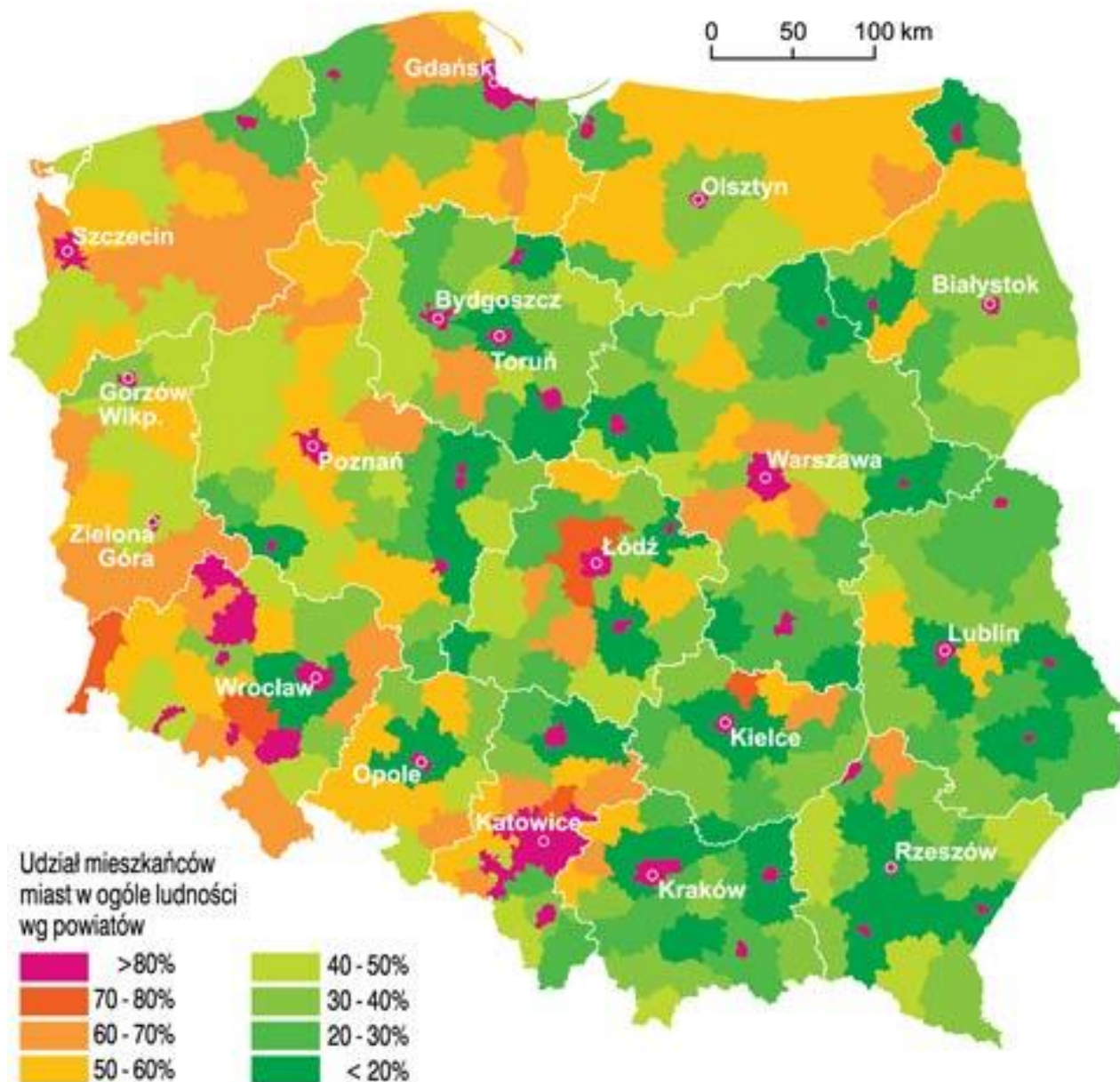
- Europa, w szczególności jej zachodnia część,
- Australia,
- Ameryka Południowa (Wenezuela, Urugwaj, Argentyna),
- Ameryka Północna (USA, Kanada).
- oraz Afryka Północna i Bliski Wschód.

Odsetek ludności miejskiej w poszczególnych państwach świata

STOPIEŃ URBANIZACJI w Polsce

Urbanizacja Polski

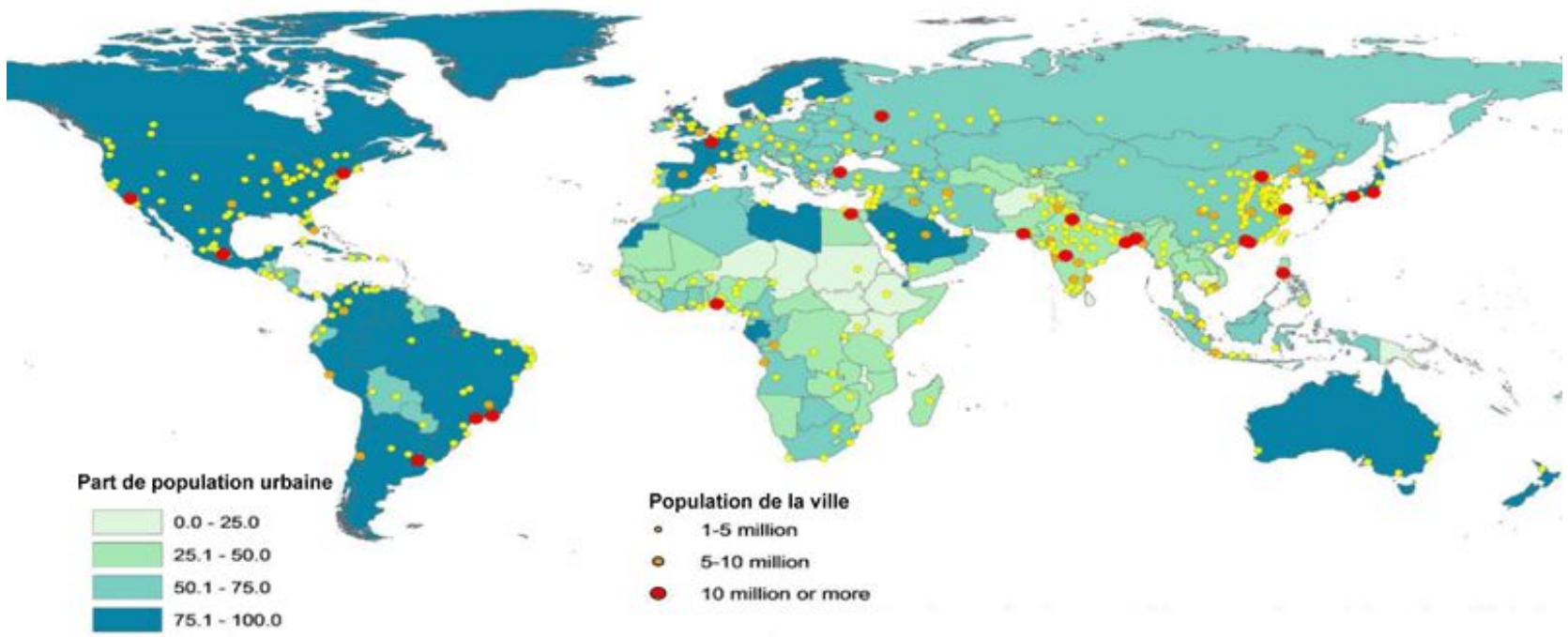
% ludności żyjącej w miastach

Przebieg urbanizacji na świecie

- Na początku XIX wieku 2,4% populacji świata zamieszkiwała miasta, przy czym w szybko urbanizującej się Anglii i Holandii odsetek mieszkańców miast wynosił około 30%, w Belgii, Szkocji i Japonii około 15 - 20%, a w USA 10%. Do połowy tego wieku liczba mieszkańców miast liczących więcej niż 20 000 wzrosła o 132%, w pierwszej połowie XX wieku o 240%. Głównym czynnikiem mającym wpływ na urbanizację było uprzemysłowienie. W XIX wieku proces ten zachodził głównie w Europie i Ameryce Północnej. Po II wojnie światowej zaczął on także zachodzić w krajach Trzeciego Świata, a w rozwiniętych krajach kapitalistycznych z kolei zaczęły następować procesy dezurbanizacji i kontrurbanizacji

Najmniej zurbanizowane kraje znajdują się w Afryce, zwłaszcza Wschodniej (Rwanda, Burundi) i Azji Południowej (Bhutan). W Polsce współczynnik urbanizacji wynosi według ostatniego spisu powszechnego 59,4% i wykazuje tendencję spadkową. Według prognoz, do roku 2025 liczba ludności krajów rozwijających się osiągnie 4 miliardy, a 63% ludności świata będą stanowić mieszkańcy miast¹

Socjologiczne i geograficzno-demograficzne ujęcie urbanizacji

- Hope Tisdale w roku 1942 wprowadził definicję demograficzną urbanizacji, która określała ją jako koncentrację ludności w punktach przestrzeni oraz wzrost liczby tego typu punktów. Ze względu na to, że w definicji tej nie użyto pojęcia miasta i jak należy pojmować samo miasto, jest ona niezbyt użyteczna przy porównaniach stopnia urbanizacji w różnych częściach świata. W ujęciu geograficznym punkty te różnią się od wsi wielkością, i funkcjami. Ze względu na delimitację granic miast, włączanie w ich obszary uprzednich terenów wiejskich, razem z zamieszkiwaną przez nie ludnością, w krótkim czasie miasta dzięki decyzjom administracyjnym są powiększane, co powoduje płynność danych statystycznych.

- W ujęciu socjologicznym miasto traktowane jest jako miejsce przeciwstawne obszarom wiejskim, ze względu na styl życia i powiązane z nim takie cechy jak: przestrzenna segregacja mieszkańców, bezosobowe relacje społeczne, racjonalność działań i pojawianie się anomii. Te założenia wprowadzone zostały przez działającego w szkole chicagowski j Louisa Wirthaw roku 1938. Zbudowane one zostały na badaniach miast amerykańskich w okresie przedwojennym, a następnie przyjęto je jako uniwersalne. Jednak częściowo model biegunowy (miasto-wieś) zaczął być odrzucany w latach 50. XX wieku, wraz z badaniem procesów urbanizacji w krajach Trzeciego Świata, jak i w krajach rozwiniętych. Głównie odrzucono jego założenie, że wielkość, gęstość i heterogeniczność społeczności, rozumiane jak trzy główne cechy miasta, będą korelować z innymi cechami, a także stwierdzono, że nie tylko na obszarach wiejskich, ale i w wielkich miastach grupy pierwotne odgrywają ważne role w życiu społecznym:

The new urban world

Though the world's population is expected to increase by 2.5 billion by 2050, the rate of urbanization will be slowing. There will be 3 billion people living in cities by 2050, up from 2 billion in 2000. The population of cities is expected to grow by 1.5 billion by 2050.

PRZYCZYNY

- Jedną przyczyn urbanizacji jest coraz większe znaczenie pozarolniczych form aktywności gospodarczej. Proces industrializacji spowodował napływ ludności wiejskiej do ośrodków miejskich, które dawały możliwość zatrudnienia w usługach oraz przemyśle. Poza bardziej atrakcyjnym rynkiem pracy miasto oferuje różnorodny system usług i bogatszą ofertę kulturalną. Tak, więc najbardziej bezpośrednią przyczyną urbanizacji jest emigracja ludności ze wsi.
- Kolejną przyczyną urbanizacji są zmiany granic administracyjnych miast i włączanie w ich obręb terenów wiejskich. To zjawisko występuje coraz częściej, szczególnie za sprawą deglomeracji.
- Przyrost naturalny w miastach jest znacznie mniejszy niż na terenach wiejskich, ale jest niewątpliwą przyczyną wzrostu ilości ludności w ośrodkach miejskich.

Regiony	wskaźnik urbanizacji (%)						prognoza	
	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2030
Świat	29,8	33,7	36,8	39,6	43,5	47,2	51,5	60,2
Afryka	14,7	18,5	23,1	27,4	31,8	37,2	42,7	52,9
Azja (bez Rosji)	17,4	20,8	23,4	26,9	32,3	37,5	43,0	54,1
Ameryka Łacińska	41,9	49,5	57,6	65,1	71,1	75,4	79,0	84,0
Ameryka Północna	63,9	69,9	73,8	73,9	75,4	77,4	79,8	84,5
Australia i Oceania	61,6	66,6	71,2	71,6	70,8	74,1	75,7	77,3
Europa (z Rosją)	52,4	58,0	64,6	69,4	72,1	73,4	75,1	80,5

Urbanizacja

kiedyś nadejdą czasy, w których własny skrawek zieleni będzie na wagę złota.